

Sisäinen turvallisuus tulevaisuuden menestystekijänä ja hyvinvointimme varmistajana

Sisäministeriön tulevaisuuskaatsaus 2014

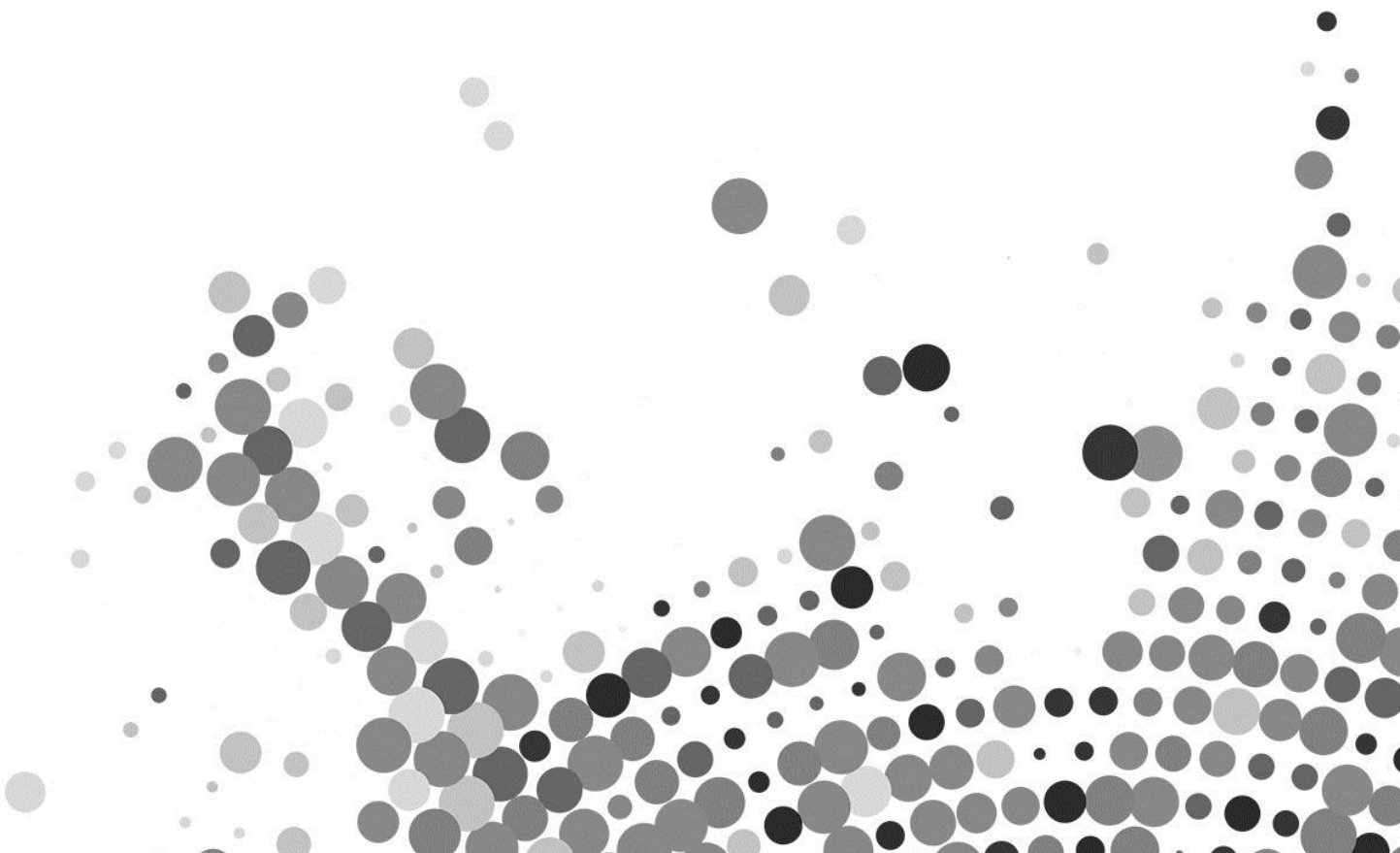

Sisäinen turvallisuus tulevaisuuden menestystekijänä ja hyvinvointimme varmistajana

Sisäministeriön tulevaisuuskatsaus

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 29/2014

Hallinto

Sisäministeriö
Monistamo
Helsinki 2014

ISSN 2341-8524
ISBN 978-952-491-994-4 (nid.)
ISBN 978-952-491-995-1 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Sisäministeriö		Julkaisun laji	
		Toimeksiantaja Sisäministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Sisäministeriön tulevaisuuskatsaus			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä <p>Valtiontalouden rahoitusasema pysyy lähivuosina selvästi alijäämäisenä. Hallituksen päättämät sopeutustoimet pienentävät valtiontalouden alijäämää, mutta samalla ne heikentävät sisäisen turvallisuuden toimintaedellytyksiä monin eri tavoin. Myös kuntatalouden haasteet vaikuttavat sisäministeriön hallinnonalaan, erityisesti pelastustoimen palvelujen järjestämiseen.</p> <p>Talouden haasteet eivät saa kuitenkaan lamaannuttaa turvallisuusviranomaisten toimintaa, sillä viranomaisten on toimittava oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti sekä edistettävä näiden arvojen toteutumista yhteiskunnassa. Keskeinen tähän liittyvä vaatimus on se, että operatiivisten viranomaisten on kyettävä huolehtimaan toimintavalmiudesta ja tarvittavasta toimintakyvystä 24/7 vuoden jokaisena päivänä. Ilman lisärahoitusta keskeisimmät turvallisuuspalvelut saadaan järjestettyä vain palvelujen nykytasoa ja määrää alentamalla ja hyväksymällä tästä syntyvä turvallisuustason lasku sekä se, että kansalaisten alueellista yhdenvertaista kohtelua ei kyetä varmistamaan.</p> <p>Kansainvälinen yhteistyö ja operatiivinen toiminta ulkomailla ovat nyt ja tulevaisuudessa kiinteä ja välttämätön osa kansallisen sisäisen turvallisuuden kokonaisuutta. Euroopan ja Suomen turvallisuusympäristö on muutoksessa ja siten vaikeammin ennakoitavissa. Suomen lähialueiden ja erityisesti Venäjän merkitys säilyy suurena. Pohjoismaisen ja Itämeren rantavaltioiden välisen yhteistyön merkityksen odotetaan kasvavan edelleen.</p> <p>Tietojärjestelmien ja -verkkojen häiriötön toiminta ja luottamuksellisuus varmistavat osaltaan valtion ja yhteiskunnan ydintoimintojen tuottamisen. Kaikki tässä toimintakentässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan sisäministeriön hallinnonalan toimijoihin ja sitä kautta hallinnonalan mahdollisuuksiin tarjota siltä odotettavia palveluja.</p> <p>Suomen keskeinen vahvuus turvallisuuden kannalta on se, että kansalaiset luottavat viranomaisiin, instituutioihin ja toisiinsa. Luottamus vahvistaa edelleen sosiaalista koheesiota, joka luo perustan turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle ja hyvin toimivalle yhteiskunnalle. Sisäisen turvallisuuden strategisista ydintehtävistä huolehtiminen ja keskeisten kansalaisille tarjottavien palvelujen tuottaminen myös tulevaisuudessa edellyttää sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden laajaa rakenteellista uudistamista sekä näiden palvelujen edellyttämien voimavarojen turvaamista.</p>			
Avainsanat (asiasanat)			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-995-1 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäministeriön julkaisu 29/2014		ISSN 2341-8524	ISBN 978-952-491-994-4
Kokonaissivumäärä 14	Kieli Suomi	Hinta 20,00€ + alv	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Sisäministeriö		Kustantaja/julkaisija Sisäministeriö	

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Inrikesministeriet	Typ av publikation		
	Uppdragsgivare Inrikesministeriet		
	Datum för tillsättandet av organet		
Publikation (även den finska titeln) Inrikesministeriets framtidsöversikt (Sisäministeriön tulevaisuuskausa)			
Publikationens delar			
Referat			
<p>Under de närmaste åren kommer saldot i statsfinanserna fortsättningsvis att uppvisa ett klart underskott. De anpassningsåtgärder som regeringen kommit överens om minskar underskottet i statsfinanserna, men samtidigt försämrar de verksamhetsförutsättningarna för den inre säkerheten på många sätt. Även utmaningarna inom den kommunala ekonomin påverkar inrikesministeriets förvaltningsområde, i synnerhet organiseringen av tjänsterna inom räddningsväsendet.</p> <p>De ekonomiska utmaningarna får emellertid inte lamslå säkerhetsmyndigheternas verksamhet, eftersom myndigheterna måste fungera på ett rättvist och jämligt sätt samt bidra till att dessa värderingar tillgodoses i samhället. I detta sammanhang är det centrala kravet att de operativa myndigheterna måste kunna sörja för beredskapen och funktionsförmågan dygnet runt under årets alla dagar. Utan tilläggsfinansiering kan de viktigaste säkerhetstjänsterna tillhandahållas endast genom att man sänker den nuvarande nivån på och omfattningen av tjänster och godtar den försämring av säkerhetsnivån som uppstår till följd av detta, liksom det att en regional likabehandling av medborgarna inte kan säkerställas.</p> <p>Det internationella samarbetet och den operativa verksamheten i utlandet är nu och i framtiden en oskiljbar och nödvändig del av hela den nationella inre säkerheten. Den säkerhetspolitiska miljön i Europa och Finland är i förändring och är därför svårare att förutse. Betydelsen av Finlands närområden och särskilt Ryssland är fortsättningsvis stor. Betydelsen av samarbetet mellan de nordiska länderna och Östersjöns kuststater väntas ytterligare öka.</p> <p>Den omständigheten att informationssystemen och informationsnäten fungerar störningsfritt och konfidentiellt säkerställer i sin tur tillhandahållandet av de grundläggande funktionerna i samhället. Alla förändringar i detta verksamhetsfält påverkar aktörerna inom inrikesministeriets förvaltningsområde direkt och därigenom också möjligheterna att tillhandahålla de tjänster som förväntas av förvaltningsområdet.</p> <p>Finlands centrala styrka med tanke på säkerheten är att medborgarna litar på myndigheterna, institutionerna och på varandra. Förtroendet stärker den sociala sammanhållningen ytterligare, och detta skapar en grund för säkerheten, trygghetskänslan och ett välfungerande samhälle. För att de strategiska kärnfunktionerna i anslutning till den inre säkerheten ska kunna tillgodoses och de centrala tjänsterna till medborgare tillhandahållas även i framtiden krävs det att den inre säkerheten som helhet genomgår en omfattande strukturell reform samt att de resurser som nämnda tjänster kräver tryggas.</p>			
Nyckelord			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-995-1 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 29/2014		ISSN 2341-8524	ISBN 978-952-491-994-4
Sidoantal 14	Språk finska	Pris 20,00€ + moms	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Authors (name, chairman and secretary of the body) Ministry of the Interior	Type of publication		
	Commissioned by Ministry of the Interior		
	Body appointed on		
Name of publication Ministry of the Interior's Future Review			
Parts			
Abstract <p>Public spending will continue to significantly exceed revenue during the coming years. Adjustment measures introduced by the Finnish Government will reduce the deficit, but will also, in many respects, erode the country's capability to provide internal security. Challenges facing municipal finances will also have an impact on the Finnish Ministry of the Interior's branch of government, particularly the rescue services.</p> <p>Economic challenges must not be allowed to tie the hands of the security authorities, since public authorities in general have an obligation to operate fairly and equitably and to promote such values across society. A key requirement in this context is that the operative authorities can respond to emergencies 24 hours a day, 365 days a year. Without new sources of funding, access to the most essential security services can only be ensured by cutting their scope and lowering the standard of service, by accepting a drop in the level of security and by no longer guaranteeing the equal treatment of citizens in different regions.</p> <p>International collaboration and operations abroad will always be an inherent and important part of national internal security. Security is changing across Europe and in Finland, and these changes are more difficult to predict. Finland's neighbours, particularly Russia, are especially relevant in this respect. Cooperation with other Nordic countries and Baltic Sea states is likely to increase.</p> <p>Data security and reliable information systems and networks are vital to the provision of the Government's and society's key services. Any changes to these functions will have a direct impact on the Finnish Ministry of the Interior and its agencies and therefore on their ability to provide services.</p> <p>One of Finland's greatest strengths in terms of security lies in the fact that its citizens trust the various public authorities, institutions and each other. This trust also strengthens social cohesion, which creates a foundation for safety, security and a well-functioning society. The proper organisation of strategic internal security functions and providing citizens with essential services call for extensive restructuring of the internal security system and investment in the resources needed in order to continue providing these functions.</p>			
Keywords			
Other information ISBN number for online version 978-952-491-995-1 (PDF), available at www.intermin.fi			
Name of series and number of publication Ministry of the Interior publication 29/2014		ISSN 2341-8524	ISBN 978-952-491-994-4
Number of pages 14	Language Finnish	Price € 20 + VAT	Confidentiality rating Public
Distributed by Ministry of the Interior		Published by Ministry of the Interior	

Sisällys

1 Toimintaympäristön kuvaus	2
2 Keskeiset teemat	6
2.1 Sisäisen turvallisuuden strategisista ydintehtävistä huolehtiminen ja keskeiset kansalaisille tarjottavat palvelut	6
2.2 Kansainvälinen toiminta Suomen ja EU:n sisäisen turvallisuuden elinehtona	8
2.3 Digitalisaatio ja Kyber-tulevaisuus.....	10
2.4 Taloudelliset vaikutukset.....	11
3 Vaihtoehtoisen tulevaisuuden elementtejä ja seurausvaikutuksia	13
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	14

1 Toimintaympäristön kuvaus

Keskeisiä reunaehtoja toiminnalle - *Sisäinen turvallisuus muodostaa yhteiskuntamme ja hyvinvointimme perustan*

Valtiontalouden rahoitusasema pysyy lähivuosina selvästi alijäämäisenä. Hallituksen päättämät sopeutustoimet pienentävät valtiontalouden alijäämää, mutta samalla ne heikentävät sisäisen turvallisuuden toimintaedellytyksiä monin eri tavoin. Sisäministeriön hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen. Hallinnonala on myös kriittisen riippuvainen toimivista ICT- ja valvontajärjestelmistä sekä asiakaspalvelutiloista ja toimintakykyisestä kalustosta. *Lisävoimavarot* on mahdollista saada vain hallituksen strategisten tavoitteiden saavuttamisen edellyttämiin välttämättömiin investointeihin. Kuntatalouden haasteet vaikuttavat myös sisäministeriön hallinnonalaan, erityisesti pelastustoimen palvelujen järjestämiseen. Talouden haasteet eivät saa kuitenkaan lamaannuttaa turvallisuusviranomaisten toimintaa.

Globaalissa maailmassa yhä tärkeämpiä kilpailukeinoja ovat ihmisille tarjottavat elämisen puitteet. Näitä ovat **turvallisuuden** ohella mm. asumisen ja asuinympäristön laatu, elinkeinoelämän monipuolisuus, hyvät palvelut sekä vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja terveellinen ympäristö.

Perusoikeuksien turvaaminen - *viranomaisiin luotetaan nyt ja tulevaisuudessa*

Sisäministeriön alan viranomaiset turvaavat ihmisten perus- ja ihmisoikeuksia, myös toimiessaan ulkomailla kansainvälisissä operaatioissa. Tämä ylläpitää osaltaan ihmisten luottamusta suomalaisten viranomaisten toimintaan. Viranomaisten on toimittava oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti sekä edistettävä näiden arvojen toteutumista yhteiskunnassa. Eettiset kysymykset ja kestäväan kehitykseen liittyvän arvot korostuvat tulevaisuudessa. Ihmisten odotuksiin joudutaan vastaamaan *yhä pienevin voimavaroin*, jolloin eri väestöryhmien väliseen ja alueelliseen yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymyksiä on välttämätöntä käsitellä. Olennainen kysymys on myös se, kuinka paljon ja millä keinoin viranomaiset saavat hyödyntää tietoverkoissa olevaa tietoa.

Viranomaisten toimintakyky ja uskottavuus - *operatiivisten viranomaisten on kyettävä huolehtimaan toimintavalmiudesta ja tarvittavasta toimintakyvystä 24/7 vuoden jokaisena päivänä*

Sisäministeriön hallinnonala joutuu toiminnan tehostamisen lisäksi supistamaan toimintojaan kaikilla sektoreillaan. *Ilman lisärahoitusta* keskeisimmät turvallisuuspalvelut saadaan järjestettyä vain palvelujen nykytasoa ja määrää alentamalla ja hyväksymällä tästä syntyvä turvallisuustason lasku sekä se, että kansalaisten alueellista yhdenvertaista kohtelua ei kyetä varmistamaan. Koska

tavoitteena kuitenkin on toimintakyvyn turvaaminen ydintehtävissä ja tärkeimmillä alueilla, lisäresurssit ovat välttämättömiä kaikille sisäministeriön hallinnonalan viranomaisille. Suomen ulkoisen turvallisuusympäristön muutos ja jatkuvasti kasvava maa-, meri- ja ilmailiikenne edellyttävät viranomaisten toimintakyvyn ylläpitämistä sisäisen turvallisuuden, suuronnettomuuksien sekä muiden häiriö- ja poikkeustilanteiden hallitsemiseksi sekä Suomen alueellisen koskemattomuuden ja vakaan rajatilanteen turvaamiseksi.

Suomen demografinen kehitys ja erityisesti väestön ikääntyminen lisäävät avun tarvetta. Tämä yhdistettynä sisäisen turvallisuuden peruspalveluiden tuottamiseen ja maamme eri osien erilaistumiseen (kasvukeskusalueet/harvaan asutut alueet), aiheuttaa viranomaisille suuria haasteita esimerkiksi palvelutason ylläpitämisessä.

Ihmisten lisääntyvä liikkuvuus haastaa koko sisäministeriön toiminta-alan. Tulevaisuudessa Suomeen tullaan ja täältä lähdetään muualle entistä useammin, myös lyhytaikaisesti. Ilman riittävää ennakointia ruuhkautuminen voi uhata niin rajanylityspaikkojen, lupahallinnon, vastaanoton kuin eri tietojärjestelmienkin toimintaa. Liikkuvuuden lisääntymisen myötä myös sen kielteiset lieveilmiöt lisääntyvät. Laiton maahanmuutto, erilaiset väärinkäytökset sekä ihmiskauppa ja muu heikossa asemassa olevien ihmisten hyväksikäyttö lisääntyvät. Globaaliin liikkuvuuteen liittyvä rikollisuus, terrorismi ja ääriliikkeet saavat entistä enemmän jalansijaa. Maahanmuuton sujumuuden ja hallittavuuden heikkeneminen kasvattaa välittömästi hallinnon kustannuksia. Suomen on kuitenkin jatkossakin pystyttävä houkuttelemaan maahan niitä maahanmuuttajia, joita se tarvitsee.

Kansainvälinen toiminta Suomen ja EU:n sisäisen turvallisuuden elinehto - KV -toimintaympäristö on nopeassa muutoksessa

Poliittiset, taloudelliset ja teknologiset sekä ilmastoa ja ympäristöä koskevat muutokset edellyttävät entistä tiiviimpää kansainvälistä yhteistyötä sisäisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Kansainvälinen yhteistyö ja operatiivinen toiminta ulkomailla ovat kiinteä ja välttämätön osa kansallisen sisäisen turvallisuuden kokonaisuutta. EU:ssa poliisiyhteistyö, pelastusyhteistyö ja rajaturvallisuus sekä niihin liittyvä kansainvälinen toiminta ovat Suomea velvoittavia ja yhä tärkeämpi osa EU:n sisäisen turvallisuuden kokonaisuutta. Rajat ylittävä vakava ja järjestäytynyt rikollisuus sekä terrorismia koskevat ilmiöt vaikuttavat aikaisempaa vahvemmin myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen. Globaalit väestöliikkeet ovat koskeneet Suomeakin, joka on säilynyt laittoman maahantulon ja ihmiskaupan kohde- ja kauttakulkumaana. Siviilikriisinhallinnan merkitys sisäisen turvallisuuden ulkoisena toimintana korostuu alueilla ja maissa, joissa kriisin ja konfliktin perussyyt siirtyvät helposti ja nopeasti kansainvälisiksi uhkiksi.

Rajaturvallisuus- ja poliisiyhteistyö laittoman maahantulon, sen järjestämisen ja ihmiskaupan torjumiseksi sekä rajat ylittävän vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi ulottuu myös lähtö- ja kauttakulkumaihin. Samalla rajaturvallisuuden ylikansallisuus on vahvistunut, mutta jäsenvaltioiden vastuu ulkorajoistaan säilynyt.

Merellä tapahtuviin suuronnettomuuksiin varautuminen ja niiden pelastustyöt perustuvat kansainväliseen yhteistyöhön.

Kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan myös pelastustoimen valmiuksien kehittämisessä, jotta voidaan varautua erilaisiin onnettomuustilanteisiin Luonnon ja ihmisen aiheuttamat katastrofit ovat viime vuosina lisääntyneet ja muuttuneet selvästi vakavammiksi. Tulevat katastrofit ovat erityisesti ilmastonmuutoksen ja useiden luonnosta johtuvien ja teknisten riskien mahdollisen vuorovaikutuksen takia entistä suurempia ja monimutkaisempia ja niillä on pitkälle ulottuvia ja pitkäaikaisia seurauksia. Yksikään EU:n jäsenvaltio ei kykene yksin varautumaan kaikkeen, joten vain yhteistyön avulla voimme varmistaa poikkeuksellisen suurista onnettomuuksista selviämisen.

Euroopan ja Suomen turvallisuusympäristö on muutoksessa ja siten vaikeammin ennakoitavissa. Suomen lähialueiden ja erityisesti Venäjän merkitys säilyy suurena. Pohjoismaisen ja Itämeren rantavaltioiden välisen yhteistyön merkityksen odotetaan kasvavan edelleen. Erityiset haasteensa Suomelle tulee aiheuttamaan Venäjän liikenteen kasvu rajojemme yli, ilman EU:n ja Venäjän viisumivapauttakin.

Rikollisuuden modernit muodot - rikollisuus muuttaa jatkuvasti muotoaan

Varsinaiset tietoverkkorikokset ja tietotekniikkaa hyväksikäyttäen tehdyt rikokset ovat lisääntyneet. Kyberrikosten ennalta estäminen, paljastaminen ja esitutkinta edellyttävät usein kansainvälistä operatiivista yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Tietoverkkorikollisuudesta on tullut hyvin kattava rikollisuuden osa-alue ja sen vaikutukset kohdistuvat niin valtioihin, yksittäisiin kansalaisiin kuin liiketoimintaan. Tietoverkkojen ja -järjestelmien haavoittuvuuksia käyttää hyväkseen myös perinteinen järjestäytynyt rikollisuus. Myös muita rikoksia kuten esimerkiksi petosrikoksia, teollisuusvakoilua, identiteettivarkauksia ja lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia tehdään laajasti tietotekniikkaa hyväksikäyttäen. Kybertoimintaympäristöön kohdistuvat rikokset ja tietotekniikkaa hyväksikäyttäen tehdyt rikokset vaativat turvallisuusviranomaisilta entistä enemmän osaamista, erikoisvälineistöä, resursointia sekä nopeampaa ja välitöntä kansainvälistä yhteistyötä.

Myös muu ihmisten kanssakäyminen, kuin rikollinen toiminta on siirtynyt entistä suuremmissa määrässä hyödyntämään tietoverkkoja ja -järjestelmiä tai tapahtuvat sosiaalisessa mediassa. Tämä tulee ottaa huomioon suuntaamalla viranomaisten toimintaa sähköisiin toimintaympäristöihin ja ilmiöihin.

Rikollisuus on muuttanut muotoaan myös muotoin. Ihmisten entisestään lisääntynyt liikkuvuus sekä rajojen avautuminen ovat tuoneet rikollisuuteen uusia muotoja. Ns. hit and run -tyyppinen rikollisuus edellyttää esitutkintaviranomaisten toiminnalta aiempaa koordinoitumpaa toimintaa, kansainvälisen poliisiyhteistyön tehokkuutta sekä viivytyksetöntä toimintaa. Rikolliset sekä rikollinen toiminta omaa yhä suuremmissa määrin kansainvälisiä ulottuvuuksia. Myös muissa maissa uhrituneita ihmisiä saapuu suomeen mm. kansainvälisen suojelun hakijoina.

Haavoittuva ja kriittinen tietoinfrastruktuuri - tietojärjestelmät ja -verkot varmistavat yhteiskunnan ydintoimintojen tuottamisen

Yhteiskunnan kasvanut tietointensiivisyys, toimintojen ulkoistaminen, tieto- ja viestintäjärjestelmien keskinäinen integraatio sekä avointen tietoverkkojen käytön laajuus ovat asettaneet myös sisäministeriön hallinnonalan toimijoille uusia vaatimuksia. Sisäisen turvallisuuden (ml. maahanmuuttohallinto) tietojärjestelmien yhteentoimivuus kansallisessa ja EU -yhteistoiminnassa on välttämätön perusedellytys operatiivisen toiminnan ja yhteistyön sujuvuudelle. Tällä hetkellä on meneillään monta tietojärjestelmien kehityshanketta, joilla saavutettava hyöty riippuu järjestelmien välisestä yhteensopivuudesta. Toiminnallisesti ja taloudellisesti on saatavissa todellista hyötyä sillä, että meneillään olevat hankkeet koordinoidaan yhteneväisesti ja samoin tavoittein. Tähän liittyy myös turvallisuusverkko (TUVE), jonka palveluja kaikki SM:n hallinnonalan toimijat käyttävät.

Tietojärjestelmien ja -verkkojen häiriötön toiminta ja luottamuksellisuus varmistavat osaltaan valtion ja yhteiskunnan ydintoimintojen tuottamisen. Kaikki tässä toimintakentässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan sisäministeriön hallinnonalan toimijoihin ja sitä kautta hallinnonalan mahdollisuuksiin tarjota siltä odotettavia palveluja. Tietojärjestelmien ja -infrastruktuurien häiriintyessä vaikutukset ovat vaikeasti hallittavia. Tästä aiheutuu monenlaisia moniviranomaistehtäviä, joissa pelastusviranomaisen toimii usein koordinoijan roolissa.

2 Keskeiset teemat

2.1 Sisäisen turvallisuuden strategisista ydintehtävistä huolehtiminen ja keskeiset kansalaisille tarjottavat palvelut

Laaditaan sisäisen turvallisuuden selonteko ja sisäisen turvallisuuden strategia. Turvallisuus on keskeinen elementti koko yhteiskunnan toimivuuden takaavassa kokonaisuudessa. Turvallisuuden takeena toimivat poliisi, rajaviranomaiset, pelastusviranomaiset, maahanmuuttoviranomaiset, sosiaali- ja terveysturvallisuusviranomaiset, puolustusvoimat ja sekä lukuisat yksityiset toimijat. Tällainen ns. perinteinen ja valtiokeskeinen turvallisuuskäsitys ei kuitenkaan enää tulevaisuudessa ole riittävä. Turvallisuuden takaamisessa korostuvat aiempaa enemmän mm. hallitusten välisten elinten, kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen eri hallinnonalojen yhteistyö sekä elinkeinoelämän ja tutkimuksen merkitys.

Suomen keskeinen vahvuus turvallisuuden kannalta on se, että kansalaiset luottavat viranomaisiin, instituutioihin ja toisiinsa. Luottamus vahvistaa edelleen sosiaalista koheesiota, joka luo perustan turvallisuudelle, turvallisuuden tunteelle ja hyvin toimivalle yhteiskunnalle.

Ihmiset saavat pätevien turvallisuusviranomaisten apua sitä tarvitessaan, ja myös luottavat sitä saavansa silläkin hetkellä kun avuntarve ei ole konkreettinen.

Yhteiskunta ja ihmiset ovat monella tapaa aikaisempaa tiiviimmin verkottuneita muutenkin kuin informaatioteknologian keinoin. Tästä seuraa se, että erilaiset uhkat ja vaaratekijät leviävät helpommin, mutta myös niiden torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn on käytettävissä aikaisempaa laajempi ”työkalu- ja resurssikokonaisuus” suomalaisen viranomaiskentän tukena.

Sisäisen turvallisuuden strategisista ydintehtävistä huolehtiminen ja keskeisten kansalaisille tarjottavien palvelujen tuottaminen myös tulevaisuudessa edellyttää sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden laajaa uudistamista. Käytännössä tämä tarkoittaa viranomaistoimintojen koordinoimista ja tulosohjauksen kokoamista ja keskittämistä tehokkuuden ja toimintaedellytysten parantamiseksi.

Uudistamista valmisteltaessa määritellään ja tehdään ehdotus sellaisen toiminnallisesti tehokkaan hallinnollisen rakenteen ja ohjausjärjestelmän luomiseksi, jolla on mahdollista järjestää nykyistä tehokkaammin ja taloudellisesti järkevämmiin sisäisen turvallisuuden toiminnot Suomessa.

EU:n sisäisen turvallisuuden strategiaan linjauksiin pohjautuvassa sisäisen turvallisuuden selonteossa linjataan ne tehtävät, joista voidaan luopua sekä määritellään ne sisäisen turvallisuuden ydintehtävät keskeisine tavoitteineen, joista tulee kaikissa oloissa kyetä huolehtimaan.

Tällä sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden rakenteellisella uudistamisella varmistetaan Suomen sisäisen turvallisuuden hyvä taso ottaen huomioon jatkuvasti kasvavat kustannukset ja tavoite ylläpitää Suomi turvallisena maana myös erilaisissa häiriö- ja poikkeusoloissa. Esim. EU:n pelastuspalvelumekanismin mukaisen kansallisen riskinarvion tavoitteena on löytää kansallisesti merkittävät riskit. Kansallisesti merkittävien riskien tunnistamisen ja arvioinnin jälkeen voidaan arvioida, miten niihin on varauduttu ja miten niihin tulisi varautua. Mm. tällä perusteella voidaan jatkossa määritellä keskeisimmät puutteet varautumisessa ja niiden kehittämiseksi vaadittavat toimenpiteet.

Käytännössä tämä tarkoittaa myös mm. sisäisen turvallisuuden koordinaatiovastuun täsmällistä määrittämistä. Myös kokonaisturvallisuuskäsitteen alle kuuluvat tehtävä- ja toimivaltajaot edellyttävät tarkistamista ja täsmentämistä. Sisäministeriön ja sen hallinnonalan virastojen ohella keskeisiä toimijoita tässä työssä ovat ulkoasiainministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä joiltakin osin myös opetus- ja kulttuuriministeriö.

Eduskunnan edellyttämässä selonteossa otetaan tarvittavilta osin kantaa myös alue- ja paikallishallinnon sekä järjestöjen rooliin sisäisen turvallisuuden toimintakentässä.

Strategisten ydintehtävien ja kansalaisille tarjottavien palveluiden edellyttämät voimavarat turvataan. Sisäministeriön hallinnonalan viranomaiset keskittyvät sisäisen turvallisuuden ytimeen osana kokonaisturvallisuutta ja EU -tasoista strategiatyötä. Tähän liittyvät lainsäädännölliset esteet ratkaistaan ja eri toimijoiden vastuut ja velvollisuudet määritellään selkeästi. Tehtävien siirtoon mm. yksityisille turvallisuuspalveluyrityksille estävät/haittaavat seikat on poistettu.

Lisäksi painotetaan sisäisen turvallisuuden ylläpitämisen edellyttämää tarvetta kehittää yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa ja kansalaisten osallistumista. Turvallinen asuinympäristö luo osaltaan puitteet onnistuneelle innovaatiotoiminnalle mm. Suomen houkuttelevuuden näkökulmasta.

Sisäisen turvallisuuden toimijoiden poikkihallinnollisuus on lisääntynyt hallinnonalalla ja koko valtioneuvoston tasolla on siirrytty osa-optimoinnista konserniajatteluun. Tämä on mahdollistanut poikkihallinnollisille prosesseille asetettavat yhteiset tavoitteet sekä tuloksellisuuden ja toiminnan laadun samanaikaisen kehittymisen. Tämän myötä myös politiikan johdonmukaisuus on lisääntynyt.

Sisäisen turvallisuuden viranomaistoimijoiden rakenteet mukaan lukien pelastustoimen rakenne on uudistettu selonteon mukaisesti vastaamaan resurssitasoa, toiminnalle asetettuja tavoitteita sekä kustannustehokkaan, mutta vaikuttavan operatiivisen toiminnan asettamia vaatimuksia huomioiden erilaiset poikkihallinnolliset kysymykset kuten esim. se, että pelastustoimen rakenneuudistuksen edellytyksenä on se, että pelastustoimella on mahdollisuus jatkaa ensihoitopalvelujen tuottamista.

Maahanmuutto on hallittua. Lupamenettelyt ovat nopeat ja joustavat ja mahdollistavat erilaiset maahanmuuton muodot. Työnantajat saavat tarvittavan ulkomaisen työvoiman. Kansainvälistä suojelua annetaan sitä tarvitseville, ja suojelua saaneiden nopeasta sijoittumisesta kunnan asukkaiksi huolehditaan. Väärinkäytöksiä torjutaan ja maassa ilman laillista oleskeluoikeutta olevat henkilöt poistetaan maasta. Suomi on aktiivinen EU- ja kansainvälisessä yhteistyössä. Tietojen vaihto toimii ja mahdollistaa ennakoivan toiminnan. Myös lähtömaiden tilanteesta kannetaan vastuuta.

Suomen kilpailukyky halutusta ulkomaisesta työvoimasta paranee. Maahanmuuttajat löytävät paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Yleinen mielipide muokkautuu maahanmuuttajia kohtaan myönteisemmäksi ja edesauttaa hyviä etnisiä suhteita. Tämä edellyttää viranomaisten riittävää resursointia ja riittäviä toimivaltuuksia, mutta tuo yhteiskunnalle paitsi säästöjä myös tuloja.

Muutoksia hallinnollis-operatiiviseen rakenteeseen on tehty valtioneuvostotasolla. Tämä on mahdollistanut mm. toimitilarakenteiden ja ICT -järjestelmien sopeuttamisen vastaamaan uusia toimintamalleja.

2.2 Kansainvälinen toiminta Suomen ja EU:n sisäisen turvallisuuden elinehtona

Kansainvälisen operatiivisen yhteistyön ja ennakkovaikuttamisen merkitys korostuu edelleen kaikissa erilaisissa tulevaisuusskenaarioissa. Globaaleihin, kansainvälisiin ja rajat ylittäviin turvallisuusuhkiin on tärkeää reagoida lähellä niiden perussyitä ja lähtökohtia, ennen kuin ne kasvavat liikkuviksi uhkiksi ja riskeiksi Euroopassa ja jäsenmaissa. Sisäisen turvallisuuden strateginen yhteys näihin kysymyksiin tulee tunnistaa kaikissa yhteyksissä. Kansainvälinen toiminta tukee keskeisellä tavalla sisäisen turvallisuuden strategisia ydintehtäviä.

Poliisiyhteistyössä jäsenvaltioiden välisen tiedonvaihdon kehittäminen ja jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten tehokas operatiivinen yhteistyö ovat välttämättömiä edellytyksiä vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta ja terrorismia koskevien ilmiöiden hallitsemiseksi. Suomi on osaltaan EU:n ulkorajamaana vastuussa siitä, että Suomen kautta muihin jäsenvaltioihin kohdistuvaa rikosuhkaa voidaan hillitä. Sen vuoksi poliisiyhteistyön kehittäminen kolmansien maiden kanssa on välttämätöntä sekä Suomen, että EU:n sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Suomi panee yhdessä muiden jäsenvaltioiden kanssa tehokkaasti täytäntöön EU:n vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintapoliittisen syklin strategiset ja operatiiviset tavoitteet. Rajat ylittävän rikollisuuden ja terrorismin torjuntaan lisätään vaikuttavuutta tekemällä tehokkaasti yhteistyötä muiden EU:n jäsenvaltioiden sekä EU:n lainvalvonta-alan virastojen, kuten Europol, Eurojust, Frontex ja Cefol kanssa. Käytännön poliisiyhteistyön kehittäminen kolmansien maiden ja kansainvälisen poliisijärjestön (Interpol) kanssa parantaa edellytyksiä tehokkaalle kansainväliselle poliisiyhteistyölle.

Kansainvälisen pelastustoimen järjestelmää kehitetään osana unionin yhteisiä pelastusvalmiuksia. Kansainvälistä pelastustoimen apua voidaan pyytää kansainvälisen järjestön (EU, YK, NATO) koordinoimana tai sitten yksittäisen maan toimesta.

Toimintaympäristön muutokset ovat tuoneet esiin tarpeen tukea pelastustoiminnan osaamisella humanitaarisia avustusoperaatioita, esimerkiksi pakolaisleirien rakentamista. Nykyinen viranomaisvastuiden ja rahoitusmallien kokonaisuus ei tätä mahdollista. Kansainvälinen pelastustoiminta edellyttää myös tiivistä kanssakäyntiä naapurimaidemme vastaavien toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Yhteistyön esteitä poistetaan aktiivisesti puolin ja toisin.

Kansainvälinen yhteistyö maahanmuuton alalla edistää maahanmuuton hallintaa. Koska kyse on nimenomaisesti ihmisten liikkumisesta maasta toiseen, onnistunut maahanmuuttopolitiikka edellyttää tiiviitä yhteyksiä paitsi lähialueiden, myös maahantulijoiden kaukaisempien lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa. Hyvät operatiiviset yhteistyösuhteet korostuvat esimerkiksi maasta poistamisen yhteydessä.

Siviilikriisinhallinta on pääosin lainvalvonta- ja oikeushallinnon viranomaisten työn tukemista kolmansissa maissa ja siten jo kansainvälisiä ongelmia ja niiden leviämistä ehkäisevää työtä. Kolmansien maiden oman turvallisuuskyvyn kehittäminen lisää Euroopan ja sen lähialueiden turvallisuutta.

Voimavaroja keskitetään EU -vaikuttamisen ohella erityisesti maihin ja alueisiin, joiden merkitys sisäisen turvallisuuden näkökulmasta on keskeinen tai niiden merkityksen Suomen kannalta ennakoitaan kasvavan.

EU:n ulkorajavalvonnan ydin on edelleen nelitasoisen maahanpääsyn valvontamalli. Rajaturvallisuus- ja poliisiyhteistyö laittoman maahantulon, sen järjestämisen ja ihmiskaupan torjumiseksi sekä rajat ylittävän vakavan rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi ulottuu myös lähtö- ja kauttakulkumaihin. Samalla rajaturvallisuuden ylikansallisuus on vahvistunut, mutta jäsenvaltioiden vastuu ulkorajoistaan säilynyt. EU:n rajaturvallisuusvirastoa on edelleen vahvistettu ja Frontex sekä harmonisoi että koordinoi niin jäsenmaiden rajaturvallisuustoimintoja kuin EU:n eri virastojenkin välistä rajaturvallisuusyhteistyötä. Lisäksi virastolle on keskitetty EU:n ulkoisen ulottuvuuden rajaturvallisuushankkeiden koordinointi. Suomi on pitänyt EU:n ulkorajansa valvonnan uskottavana. Rajavalvonnan voimavaroilla on tärkeä merkitys Suomen valtioturvallisuuden ja kriisivalmiuden ylläpitämisessä.

Euroopan unionin merialueilla jäsenmaiden viranomaisten yhteistyö on kehittynyt ja rannikkovartioryhteistyöstä on muodostunut tärkeä osa neuvoston puitteissa tapahtuvaa jäsenmaiden välistä viranomaisyhteistyötä. Frontexin koordinoimat yhteisoperaatiot ovat säilyneet keskeisenä operatiivisena yhteistyötyömuotona. Unionin puitteissa on otettu käyttöön kokonaisuudessaan eurooppalainen ulkorajojen valvontajärjestelmä (EUROSUR) sekä rajanylitysliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta edistävät järjestelmät (Entry/Exit ja RTP). Samanaikaisesti Unionin viisumipolitiikka on laajentanut viisumivapaiden kolmansien maiden määrää edelleen ja matkustamista Eurooppaan.

Suomen turvallisuusosaaminen on Euroopassa ja kansainvälisesti tunnustettua. Osaamisen hallintaan ja tuotteistamiseen kuuluu lisäarvona se, että kansallisen osaamisen vienti hyödyntää turvallisuustuotteena sekä vastaanottajan että lähialueen turvallisuutta — Suomen turvallisuusosaamisen aktiivinen hyödyntäminen lähialueella ja kolmansissa maissa lisää sekä Suomen vaikuttavuutta että laajempaa turvallisuuden hallintaa eurooppalaisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.

2.3 Digitalisaatio ja Kyber-tulevaisuus

Valtiokonsernilla on selkeät tietohallinnon rakenteet sekä toimintavarma ja kustannustehokas ICT-infrastruktuuri. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen (Valtori) vastuulle määriteltyjen kokonaisuuksien tarkoituksenmukaisuus mm. kustannustehokkuuden ja turvallisuus- tai saatavuuskriittisten viranomaispalvelujen häiriöttömän tuottamisen näkökulmasta on välttämätöntä vielä arvioida uudelleen.

Tietoturvallisuustoimenpiteet on mitoitettu ottamalla tosiasiasa huomioon tietohallintoasetuksen edellyttämät suojattavien tietojen merkitys ja käyttötarkoitus sekä asiakirjoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkatekijät ja tietoturvallisuustoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset, painottaen kuitenkin toimenpiteissä myös hälytysviranomaisten toiminnan edellyttämää käytettävyyttä.

Sisäministeriöllä ja muilla keskeisillä sisäisen turvallisuuden toimijoilla on kyky ennakoita digitaalimurrokseen liittyviä kysymyksiä ja viranomaiset kykenevät tarjoamaan kansalaisille ja yhteiskunnalle riittävän turvallisen informaatioteknologisen ympäristön. Tämä edellyttää riittävää voimavarojen resursointia viranomaisille, tarvittavaa lainsäädännön kehittämistä sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistoiminnan lisäämistä. Julkisen hallinnon tietoverkkojen kehittäminen tuo yhteiskunnallisia säästöjä mm. kansalaisten asiointikokemuksen yksinkertaistuksessa ja henkilöstövoimavarojen vapautuessa muihin tehtäviin.

Kybertoimintaympäristö nähdään myös mahdollisuutena ja voimavarana. Turvallinen kybertoimintaympäristö helpottaa ihmisten ja yritysten toimintaa. Kyberturvallisuus laajasti tulkiten on painopistealue, jota rakennetaan toiminnallisten ja teknisten vaatimusten perusteella. Kansallisten toimenpiteiden lisäksi sisäministeriön sektorilla panostetaan kansainväliseen yhteistoimintaan ja osallistutaan aktiivisesti kansainväliseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Kyberturvallisuus on muodostunut valtion normaali- ja poikkeusolojen hallinnan perusedellytykseksi. Hallitus on tunnustanut sen seikan, että lisääntyvä turvallisuus maksaa ja että ko. panostusta ei voi välttää turvallisuutta kehitettäessä. Viranomaiset edistävät tietoturvaan ja varautumiseen liittyvien korotettujen ja korkean tason järjestelmäratkaisuiden yhteensovittamista ja kustannustehokasta toimintaa.

Valtionhallinnon ICT -toiminnan ohjauksessa olleet epäselvyydet on ratkaistu sekä vastuut ja velvollisuudet eri toimijoiden ja viranomaisten kesken on selvästi määritelty. Muut ICT -palvelut tuotetaan yhdessä kaupallisten toimijoiden kanssa kustannukset optimoiden. Tuetaan liikkuvan ja läsnäolon tekemistä turvallisilla ja

kustannustehokkailla ratkaisuilla. Tietojärjestelmien ja -verkkojen häiriötön toiminta ja luottamuksellisuus varmistavat osaltaan valtion ja yhteiskunnan ydintoimintojen tuottamisen.

2.4 Taloudelliset vaikutukset

Yksityiskohtaiset taloudelliset vaikutukset tarkentuvat vielä selonteon kautta. Sisäinen turvallisuus muodostaa yhteiskuntamme ja hyvinvointimme perustan. Eurooppalaisessa ja globaalissa viitekehyksessä Suomi on turvallinen maa.

Kansalaisille tarjottavien turvallisuuspalveluiden tuottaminen, palveluiden tehostaminen ja sujuvoittaminen, ihmisten oikeusturvasta huolehtiminen sekä tuottavuuden kasvu edellyttävät sisäisen turvallisuuden viranomaistoimintojen koordinoinnin ja tulosoikeuden kokoamista ja keskittämistä. Hallinnollisten rakenteiden uudistamisen ohella toimintakyvyn turvaaminen ydintehtävissä ja tärkeimmillä alueilla edellyttää lisäresursseja kaikille sisäministeriön hallinnonalan viranomaisille.

Kaikilla sisäministeriön toimialoilla jatketaan edelleen niiden innovatiivisten ratkaisujen etsimistä ja toimenpiteiden suunnittelua, joilla hallinnonalalle asetettuihin uusiin säästöihin päästään. Ensisijaisesti säästöjä haetaan hallinnon tehostamisesta, ei-kriittisistä ICT- ja muista kehittämishankkeista sekä kaikista muista ei-kriittisistä pysyvistä menokohteista. Näitä säästöjä kohdennettaessa tulee kuitenkin varmistua siitä, että operatiivisen toiminnan toimintaedellytykset säilyvät (mm. henkilökohtaiset varusteet, kalusto etc.) säästötoimenpiteistä huolimatta.

Sisäministeriön hallinnonalan omien toimenpiteiden lisäksi teemoissa kuvattu tavoitetilan saavuttaminen edellyttää mm. keväällä 2014 tehdyn kehyspäätöksen tarkistamista koko hallinnonalaan koskien. Hallinnonalalle vuoden 2014 kehyspäätöksessä kohdennetut lisäleikkaukset tulisi perua ja osoittaa virastojen vuokramenoihin indeksikorotus.

Pysyvä määräraha lisäys (kehyspäätöksen perumisen kumulatiivinen kustannusvaikutus n. 37 M€ ja muut lisätarpeet 16–18 M€) olisi näin ollen 53–55 M€. Tämän lisäksi hallinnonalan toimijoille (erityisesti Rajavartiolaitos ja poliisihallinto) tulisi kohdentaa itäliikenteen kasvun hallintaan n. 30 milj. euron pysyvä lisäys vuoden 2018 tasossa.

Rakenteellisista uudistuksista tulevalla hallituskaudella merkittävimmät vaikutukset tulisi olemaan pelastustoimen rakenneuudistuksella. Pelastustoimen alueellistamisen ja Häätäkeskuslaitoksen perustamiseen pohjautuvien kokemusten perusteella pelastustoimen rakenneuudistus edellyttää riittävää valmistelu ja toimeenpano-organisaatiota.

Muita kustannusvaikutuksia muodostuu Rajavartiolaitoksen kaluston uusimisesta ja mm. kyberstrategian mukaisista tietoturvaan liittyvistä vaatimuksista. Näin ollen SM:n hallinnonalan virastoille on välttämätöntä kohdentaa myös lisämääräraha, jolla katetaan korkeamman tietoturvan järjestelmien käytöstä aiheutuvat kustannukset.

Lisäksi Rajavartiolaitoksen vanhentuneen ja teknisen käyttöikänsä päätepisteessä olevan rannikkovartiovene- ja nopeavenekalustot korvaaminen usean viranomaisen merellisten tehtävien hoitoon kykenevillä veneillä aiheuttaa n. 30 milj. euroa lisätarpeen kehyskaudella 2016 - 2019.

Osana sisäisen turvallisuuden kokonaisuudistusta hallituksen tulisikin hyväksyä sisäisen turvallisuuden resursseista pidemmän aikavälin kokonaissuunnitelma, jossa mm. edellä kuvattujen lisätarpeiden kokonaisuus ratkaistaan.

3 Vaihtoehtoisen tulevaisuuden elementtejä ja seurausvaikutuksia

Vaihtoehtoinen tulevaisuus perustuu ensisijaisesti nykyisille toimintamalleille ja rakenteille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viranomaisten tehtäväjako ja organisaatorakenteet säilyvät pääsääntöisesti nykyisten kaltaisena. Toimitilojen, kaluston sekä hallinto- ja tukitoimien keskittäminen toiminnan tehostamiseksi on vain rajoitetusti mahdollista.

Sisäisen turvallisuuden sektorilla jatkuvasti supistuvat resurssit ovat jyrkässä epäsuhdassa lisääntyvien ja monimutkaistuvien tehtävien, kansalaisten odotusten sekä toimintaympäristön nopean muutoksen kanssa. Voimavarat joudutaan kohdistamaan aivan välttämättömiin ydintehtäviin, ja operatiiviset virkamiehet joutuvat priorisoimaan tehtäviä. Merkittäviä uusia kehittämishankkeita ei voida käynnistää. Ennaltaehkäisevän työn vähentyminen näkyy rikosten ja onnettomuuksien määrän lisääntymisenä. Kansalaisten luottamus viranomaisiin ja toiminnan uskottavuuteen murenee.

Hallinnonalojen välisten toimivaltasuhteiden määrittelemättömyys vaikeuttaa työtä edelleen ja aiheuttaa kitkaa. Tämän seurauksena myös mahdollisen sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän työskentelyn tuloksellisuus kärsii.

Keskeisten viranomaistoimijoiden yhteistyötä haittaa priorisoinnista seuraava tehtävistä luopuminen, joka aiheuttaa välittömiä tai välillisiä seurauksia joko toiselle turvallisuusviranomaiselle tai muille toimijoille. Rikosten selvitysaste alenee ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kiireettömiä tehtäviä joudutaan jättämään yhä enenevässä määrin hoitamatta. Vasteajat pitenevät edelleen kaikilla SM:n sektoreilla, ml. meripelastustoiminta ja pitkistä käsittelyajoista koituu merkittäviä kustannuksia esimerkiksi kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotossa.

Liikkuvuuden lisääntymisen asettamiin haasteisiin kyllä pyritään vastaamaan, mutta käytännössä niin pystytään tekemään pääasiassa reaktiivisesti. Menettelyt ruuhkautuvat. Ilman laillista oleskeluoikeutta maassa oleskelevien maasta poistamisesta ei voida tarkoituksenmukaisella tavalla huolehtia, eikä järjestelmien väärinkäyttöön pystytä puuttumaan. Ihmiskauppaan tai ihmissalakuljetukseen syyllistyneitä ei ole mahdollista saattaa aina vastuuseen. Lähtömaiden tilannetta ei oteta huomioon.

Maahanmuuton lupaprosessien ja vastaanoton kustannukset kasvavat. Yleinen luottamus lupajärjestelmiin alkaa horjua. Käsittelyaikojen piteneminen vaikeuttaa ulkomaisen työvoiman rekrytointia. Kun väärinkäytöksiä ei torjuta, oikeudenmukaisuus kärsii ja eriarvoisuus lisääntyy. Maahanmuuton hyväksyttävyyys yhteiskunnassa on heikko, ja se voi johtaa syrjintään, syrjäytymiseen ja konflikteihin. Osa maahanmuuttajista radikalisoituu. Viranomaisten resurssien karsiminen aiheuttaa jo lyhyellä aikavälillä yhteiskunnalle lisäkustannuksia.

Kansainväliseen ennakkovaikuttamiseen ja yhteistyöhön käytettävissä olevat voimavarat supistuvat. Kansainvälisen toiminnan merkitystä kansalliselle sisäiselle turvallisuudelle ei riittävässä määrin tunnisteta. Kansainvälinen toiminta ja sen merkitys ovat moniulotteisuudessaan sekä pitkävaikutteisuudessaan ovat niin moniulotteisia kokonaisuuksia, että "väärrien säästöjen" tai poliittisten linjausten tekemisen riski kasvaa usein ns. nopeita tai helppoja säästökohteita etsittäessä.

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaihtoehtoinen tulevaisuus on lyhyellä tähtäimellä (1-2 seuraavaa kehyskautta) käytännössä kustannusneutraali. Pidemmän aikavälin vaikutuksia on niiden välillisyydestä johtuen vaikea arvioida. Ennakoitavissa kuitenkin on, että vaihtoehtoisen lähestymistavan välilliset yhteiskunnalliset kustannukset ovat monikertaiset verrattuna teemojen 1-3 yhteydessä esitettyihin kokonaiskustannusarvioihin.

Myös tässä lähes kustannusneutraalin vaihtoehtoisen tulevaisuuden yhteydessä on välttämätöntä tehdä sisäisen turvallisuuden resursseista pidemmän aikavälin kokonaissuunnitelma. Suunnitelmassa on ensiarvoisen tärkeää arvioida mahdollisuudet kriittisten lisätarpeiden rahoittamiseksi sekä määritellä poliittisesti ne toiminnot, rakenteet, koneet sekä kalusto ja muut investointitarpeet, joista luovutaan.

